

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเล่นกีฬาเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการบาดเจ็บของฟันและกระดูกขากรรไกรได้¹⁻⁵ แม้ความชุกหรืออุบัติการณ์จะไม่สูงเท่ากับสาเหตุอื่นๆ เช่น อุบัติเหตุจราจร การพลัดตกหกล้ม ก็ตาม หลายการศึกษาในต่างประเทศ⁶⁻⁸ พบว่ากีฬาที่เสี่ยงต่อการปะทะ (contact sports) มีความชุกของการเกิดการบาดเจ็บของฟันและกระดูกขากรรไกรสูงกว่ากีฬาที่มีความเสี่ยงต่อการปะทะน้อยหรือไม่มีความเสี่ยงต่อการปะทะเลย ในประเทศไทยมีการศึกษาเกี่ยวกับการบาดเจ็บของฟันและกระดูกขากรรไกรที่มีสาเหตุจากการกีฬาน้อยมาก ปัจจุบันยังไม่มีรายงานทางสถิติอย่างเป็นทางการในเรื่องการบาดเจ็บของฟันทางกายภาพที่มีสาเหตุจากการกีฬา แต่มีรายงานการศึกษาทางระบาดวิทยาเรื่องการศึกษาการบาดเจ็บของฟันและกระดูกขากรรไกรที่มีสาเหตุจากการเล่นกีฬาในกลุ่มนักกีฬาเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นการศึกษานำร่อง⁹ และพบประเภทกีฬาที่มีผู้บาดเจ็บมากที่สุดสามอันดับแรกได้แก่ฟุตบอล บาสเกตบอล และมวย (ร้อยละ 40.63, 18.15 และ 14.06 ตามลำดับ)

การบาดเจ็บของฟันและกระดูกขากรรไกรในขณะที่เล่นกีฬาเป็นสิ่งที่สามารถป้องกันได้ ด้วยการมีความรู้และตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันการบาดเจ็บบริเวณดังกล่าว การใช้อุปกรณ์ป้องกันที่เหมาะสม เช่น หมวกกันน็อก (helmet) สนับฟัน (mouthguard) เป็นต้น ในการแข่งขันกีฬาบางประเภทมีกฎหรือกติกาที่เอื้อต่อการป้องกันการบาดเจ็บบริเวณฟัน กระดูกขากรรไกร โดยให้นักกีฬาใส่สนับฟัน แต่ก็ไม่ได้ครอบคลุมหรือใช้กับกีฬาที่เสี่ยงต่อการปะทะทุกประเภท และที่สำคัญส่วนใหญ่มีกฎให้ใส่อุปกรณ์ต่างๆ เหล่านั้นในขณะที่แข่งขันเท่านั้น และไม่ได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพของสนับฟันในด้านความพอดีและความกระชับกับขนาดช่องปากและฟัน รวมถึงประสิทธิภาพของการป้องกันการกระแทก ซึ่งเมื่อเกิดการบาดเจ็บจะก่อให้เกิดการสูญเสียขึ้นกับความรุนแรงที่เกิดขึ้น ในบางกรณีเป็นการสูญเสียอย่างถาวร ทำให้ต้องมีการบูรณะหรือฟันปลอมที่ซับซ้อนและยุ่งยาก ต้องเสียเวลาในการรักษานานรวมถึงค่าใช้จ่ายสูง นอกจากนี้ทันตแพทย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการป้องกันการบาดเจ็บบริเวณฟันและกระดูกขากรรไกรจากการกีฬา ประกอบกับมีบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในด้านนี้น้อย ส่วนใหญ่จะเน้นด้านการรักษาและฟันปลอมเมื่อเกิดการบาดเจ็บบริเวณดังกล่าว

กีฬามวยไทยถือเป็นศิลปะการต่อสู้และป้องกันตัวประจำชาติไทยที่มีมาช้านาน ปัจจุบันยังเป็นที่นิยมในชาวต่างชาติ นอกจากนี้ในเพศหญิงและเด็กวัยเรียนให้ความสนใจและประกอบอาชีพมวยไทยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งกีฬามวยไทยถือเป็นกีฬาที่มีความเสี่ยงต่อการปะทะสูง เนื่องจากการให้คะแนนและการแพ้ชนะขึ้นกับการเข้ากระทำคู่ต่อสู้ด้วยอาวุธคืออวัยวะต่างๆ ของร่างกาย โดยเป้าหมายการเข้ากระทำนอกจากลำตัวแล้ว บริเวณใบหน้าและคางก็เป็นเป้าหมายหลักของการกระทำเช่นกัน และถึงแม้จะมีกฎให้ใส่สนับฟันขณะแข่งขัน แต่ก็อาจไม่สามารถป้องกันการบาดเจ็บบริเวณดังกล่าวได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากการเกิดการบาดเจ็บขึ้นกับปัจจัยหลายอย่าง เช่น แรงที่กระทำคุณภาพของสนับฟันที่ใส่ นอกจากนี้ขึ้นกับความตระหนักของนักกีฬาในการที่จะใส่สนับฟันอย่างสม่ำเสมอทั้งขณะฝึกซ้อมและแข่งขัน

ดังนั้น การศึกษาการบาดเจ็บบริเวณฟันและกระดูกขากรรไกรในนักกีฬามวยไทยจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษา เพื่อจะได้ทราบข้อมูลซึ่งอาจก่อให้เกิดประโยชน์ในการวางแผนเชิงนโยบายในการป้องกันการเกิดการบาดเจ็บบริเวณฟันและกระดูกขากรรไกรจากการเล่นกีฬามวยไทยต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์

2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไปของการวิจัย

เพื่อให้วงการกีฬาและวงการทันตแพทย์ไทย ทราบถึงความชุกและความรุนแรงของการเกิดการบาดเจ็บของฟันและกระดูกขากรรไกรที่มีสาเหตุจากกีฬาประเภทมวยไทย รวมถึงปัจจัยบ่งชี้ความเสี่ยงต่างๆ ที่สัมพันธ์กับการเกิดการบาดเจ็บของฟันและกระดูกขากรรไกรที่มีสาเหตุจากกีฬามวยไทย ในนักมวยไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะของการวิจัย

2.2.1 เพื่อศึกษาความชุกและความรุนแรงของการเกิดการบาดเจ็บของฟันและกระดูกขากรรไกร ในนักมวยไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

2.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการบาดเจ็บของฟันและกระดูกขากรรไกร รวมถึงปัจจัยที่เป็นตัวแปรอื่นๆ ได้แก่ อายุ เพศ น้ำหนัก ส่วนสูง ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาและความถี่ในการฝึกซ้อม/แข่งขัน ประสบการณ์การบาดเจ็บ และสถานที่ฝึกซ้อม/แข่งขัน ในนักมวยไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

2.2.3 เพื่อศึกษาการใช้อุปกรณ์ป้องกันช่องปาก รวมถึงปัจจัยต่างๆ ที่สัมพันธ์กับการใช้อุปกรณ์ป้องกันช่องปากในนักมวยไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

3 คำถามการวิจัย

3.1 ปัจจัยด้านความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการบาดเจ็บของฟันและกระดูกขากรรไกร รวมถึงปัจจัยที่เป็นตัวแปรอื่นๆ ได้แก่ อายุ เพศ น้ำหนัก ส่วนสูง ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาและความถี่ในการฝึกซ้อมและแข่งขัน ประสบการณ์การบาดเจ็บ มีความสัมพันธ์กับการเกิดการบาดเจ็บบริเวณฟันและกระดูกขากรรไกร ในนักมวยไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยหรือไม่

3.2 ปัจจัยด้านความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการบาดเจ็บของฟันและกระดูกขากรรไกร รวมถึงปัจจัยที่เป็นตัวแปรอื่นๆ ได้แก่ อายุ เพศ น้ำหนัก ส่วนสูง ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาและความถี่ในการฝึกซ้อมและแข่งขัน ประสบการณ์การบาดเจ็บ มีความสัมพันธ์กับการใช้อุปกรณ์ป้องกันช่องปากในนักมวยไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยหรือไม่

4 สมมติฐานการวิจัย

H_{01} : ปัจจัยด้านความรู้ ทักษะ การปฏิบัติ และปัจจัยที่เป็นตัวแปรอื่นๆ ได้แก่ อายุ เพศ น้ำหนัก ส่วนสูง ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาและความถี่ในการฝึกซ้อม/แข่งขัน ประสบการณ์การบาดเจ็บ ไม่มี

ความสัมพันธ์กับการเกิดบาดเจ็บบริเวณฟันและกระดูกขากรรไกรในนักมวยไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

H_{a1} : ปัจจัยด้านความรู้ ทักษะ การปฏิบัติ และปัจจัยที่เป็นตัวแปรอื่นๆ อายุ เพศ น้ำหนัก ส่วนสูง ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาและความถี่ในการฝึกซ้อม/แข่งขัน ประสบการณ์การบาดเจ็บ มีความสัมพันธ์กับการเกิดบาดเจ็บบริเวณฟันและกระดูกขากรรไกรในนักมวยไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

H_{02} : ปัจจัยด้านความรู้ ทักษะ และปัจจัยที่เป็นตัวแปรอื่นๆ ได้แก่ อายุ เพศ น้ำหนัก ส่วนสูง ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาและความถี่ในการฝึกซ้อม/แข่งขัน ประสบการณ์การบาดเจ็บ ไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้อุปกรณ์ป้องกันช่องปากในนักมวยไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

H_{a2} : ปัจจัยด้านความรู้ ทักษะ และปัจจัยที่เป็นตัวแปรอื่นๆ อายุ เพศ น้ำหนัก ส่วนสูง ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาและความถี่ในการฝึกซ้อม/แข่งขัน ประสบการณ์การบาดเจ็บ มีความสัมพันธ์กับการใช้อุปกรณ์ป้องกันช่องปากในนักมวยไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย

5 นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 การบาดเจ็บของฟัน หมายถึง การบาดเจ็บทางกายภาพ คือการที่ฟันได้รับอันตรายจนเกิดความเสียหายต่อส่วนประกอบของฟันแบ่งเป็น ตัวฟันหัก รากฟันหัก ตัวฟันและรากฟันหัก ฟันเคลื่อนที่ในเบ้าฟัน และฟันหลุดออกจากเบ้าฟัน¹⁰

5.2 ความรู้ หมายถึง ความรู้ด้านการป้องกัน การปฏิบัติ และการรักษาฉุกเฉินที่ควรได้รับเมื่อเกิดการบาดเจ็บของฟันและกระดูกขากรรไกร

5.3 ทักษะ หมายถึง ความคิดเห็นในเรื่องการบาดเจ็บของฟันและกระดูกขากรรไกร และป้องกันตนเองจากการบาดเจ็บของฟันและกระดูกขากรรไกรที่มีสาเหตุจากการกีฬา

5.4 การปฏิบัติ หมายถึง การกระทำก่อนและระหว่างเล่นกีฬา เพื่อเป็นการป้องกันตนเอง และลดความเสี่ยงจากการเกิดการบาดเจ็บของฟันและกระดูกขากรรไกรที่มีสาเหตุจากการกีฬา

5.5 อุปกรณ์ป้องกันช่องปาก ในที่นี้หมายถึงสิ่งกันฟันกระแทก หรือสนับฟัน หรือฟันยาง หรือเมทา์การ์ด (mouthguard) ซึ่งเป็นอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ใส่ในช่องปาก เพื่อลดการบาดเจ็บของช่องปาก ฟัน และอวัยวะที่เกี่ยวข้อง

5.6 นักกีฬามวยไทย หมายถึงผู้ที่เข้าแข่งขันชกมวยไทยตามกติกาของศิลปะมวยไทยตามสนามมวยต่างๆ โดยมีสังกัดค่ายมวยไทยที่ชัดเจน และ เป็นผู้ที่มีการฝึกซ้อมตามตารางของค่ายมวยนั้นๆ ซึ่งค่ายมวยไทยในการศึกษานี้ หมายถึงค่ายมวยไทยที่มีสถานที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย และมีการขึ้นทะเบียนหัวหน้าค่ายมวยตามระเบียบคณะกรรมการกีฬามวยว่าด้วยทะเบียนประวัตินักมวย ผู้ฝึกสอน และหัวหน้าค่ายมวย พ.ศ. 2543¹¹

6 ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

6.1 ขอบเขตของการวิจัย

6.1.1 การศึกษานี้เป็นการศึกษาในนักมวยไทยที่สังกัดค่ายมวยในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ที่ได้จากการคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน และมีความสมัครใจหรือยินยอมเข้าร่วมการวิจัย โดยไม่จำกัดอายุของตัวอย่าง มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 260 คน จากค่ายมวยทั้งหมด 32 ค่ายใน 22 อำเภอ ของ 6 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

6.1.2 การศึกษานี้เป็นการศึกษาในช่วงเวลาเดือนมีนาคม 2552 ถึงเดือนเมษายน 2553

6.2 ข้อจำกัดของการวิจัย

6.2.1 การศึกษานี้เป็นการศึกษาในนักมวยไทยที่สังกัดค่ายมวยในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยเท่านั้น ไม่สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ อ้างอิงถึงนักมวยไทยอาชีพที่สังกัดค่ายมวยในภาคอื่นๆของประเทศไทยได้

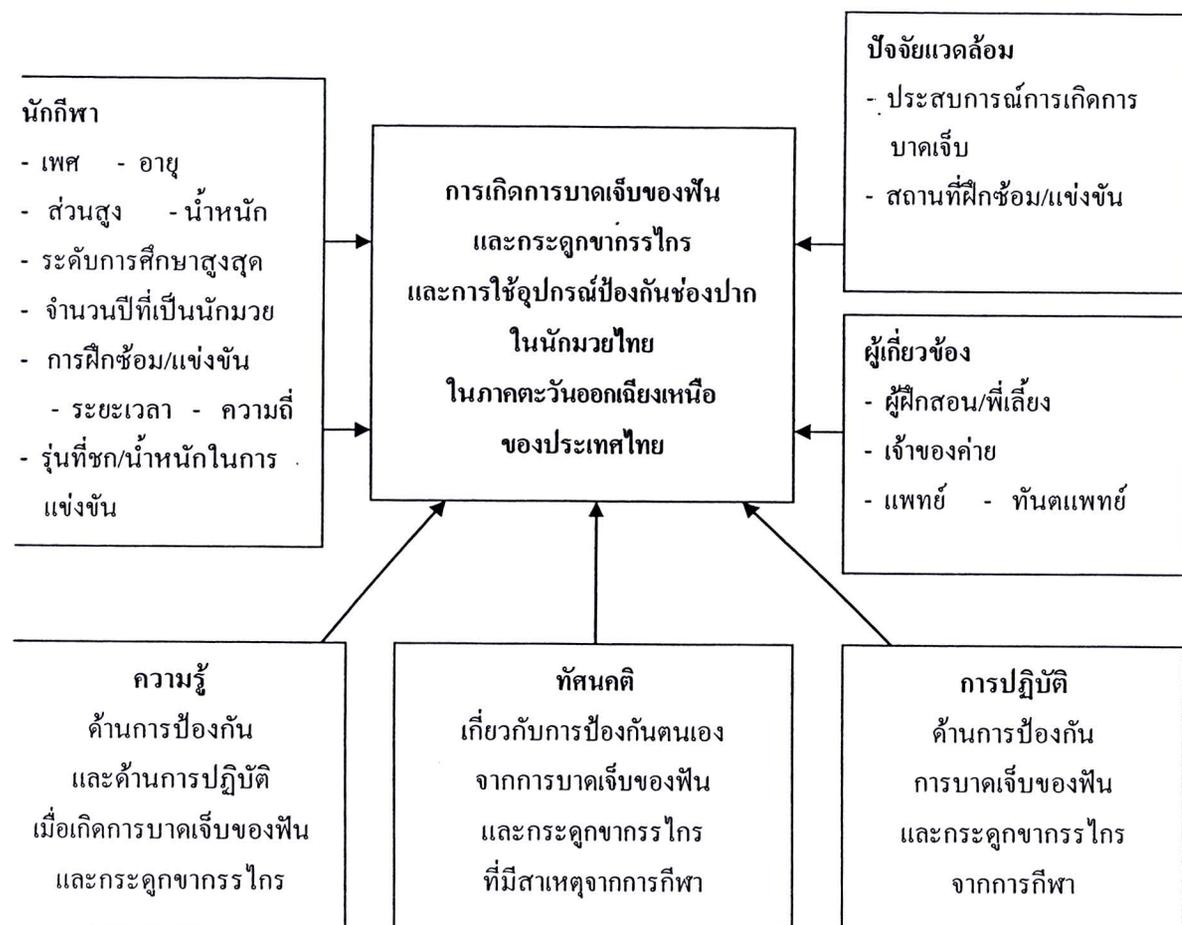
6.2.2 การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงสังเกตการณ์แบบตัดขวางเชิงวิเคราะห์ (cross-sectional analytic study) ฉะนั้นจะสามารถวิเคราะห์ได้เพียงว่า ปัจจัยที่ต้องการศึกษามีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามที่ต้องการศึกษาหรือไม่ และด้วยขนาดเท่าใด ไม่สามารถบอกความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (causal relationship) ได้ และปัจจัยดังกล่าวจึงเป็นปัจจัยบ่งชี้ความเสี่ยงสำหรับตัวแปรตามในการศึกษานี้เท่านั้น ซึ่งตัวแปรตามในที่นี้หมายถึงการบาดเจ็บของฟันและกระดูกขากรรไกรและการใช้อุปกรณ์ป้องกันช่องปากในนักกีฬามวยไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

6.2.3 การศึกษานี้ไม่สามารถศึกษาปัจจัยบางอย่างที่เป็นข้อจำกัดของกลุ่มตัวอย่างได้ เช่น ปัจจัยเรื่องเพศ เนื่องจากนักกีฬามวยไทยอาชีพเพศหญิงมีจำนวนน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับเพศชาย

7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทราบถึงข้อมูลความชุกและความรุนแรงของการเกิดการบาดเจ็บของฟันและกระดูกขากรรไกร รวมถึงการใช้อุปกรณ์ป้องกันช่องปาก ในนักมวยไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

7.2 ทราบถึงปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเกิดการบาดเจ็บของฟันและกระดูกขากรรไกร และปัจจัยที่สัมพันธ์กับการใช้อุปกรณ์ป้องกันช่องปาก อันได้แก่ปัจจัยด้านความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติด้านการป้องกันการบาดเจ็บของฟันและกระดูกขากรรไกร รวมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ได้แก่ อายุ เพศ น้ำหนัก ส่วนสูง ระดับการศึกษาสูงสุด จำนวนปีที่ เป็นนักมวย ระยะเวลาและความถี่ในการฝึกซ้อม/แข่งขัน ประสบการณ์การบาดเจ็บ ในนักมวยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการป้องกันการบาดเจ็บของฟันและกระดูกขากรรไกรจากการกีฬาต่อไปในอนาคต

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิด (conceptual framework) ของการวิจัย